

Title: "Fra køn til Co-creation"

Author(s): Emilia van Hauen

Source: CHARA – Journal of Creativity, Spontaneity and Learning, Vol. 2, No. 1 (2011)

Pages: 687-692

Published by: <http://www.chara.dk>

Stable Url: <http://www.chara.dk/artikler/20110112.pdf>

Digitized: march 25, 2011

Terms and Conditions of Use

Your use of the CHARA Journal archive indicates your acceptance and CHARA's terms and Conditions of Use, available at <http://www.chara.dk/information/terms.pdf>. CHARA's Terms and Conditions of Use provides, in part, that unless you have obtained prior permission, you may use content in the CHARA Journal archive only for your personal, non-commercial use.

Please contact the publisher regarding any further use of this work at redaktionen@chara.dk. Each copy or any part of a CHARA publication must contain the same copyright notice that appears on the screen or printed page of such publication.

CHARA is a not-for-profit organization founded in 2009. We work to create new knowledge on Creativity, Spontaneity and Learning and to build a common research platform that promotes the discovery and use of these resources. For more information on CHARA please contact redaktionen@chara.dk.

CHARA is collaborating with The Royal Library of Denmark to preserve and extend access to CHARA - Journal of Creativity, Spontaneity and Learning.

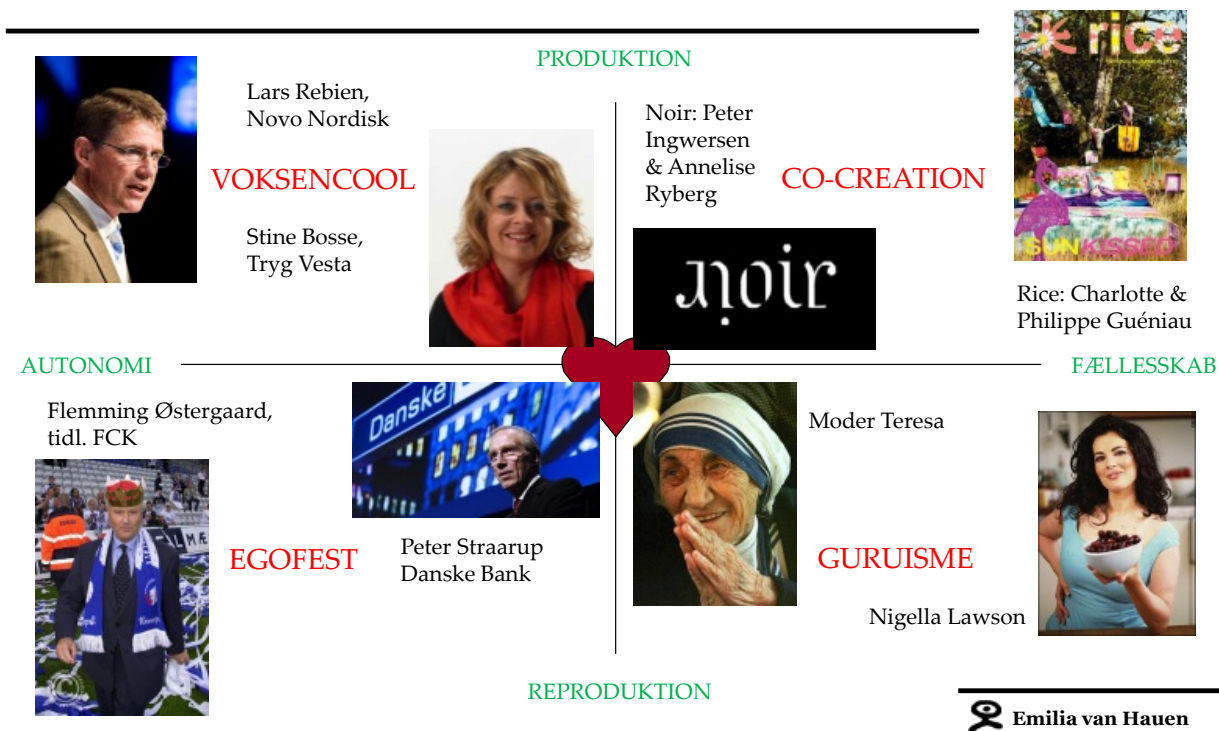

Fra køn til Co-creation

Af Emilia van Hauen

Når man bringer ordet "køn" på banen, er der nogle, som straks begynder at klapre ukontrolleret med underøjehuden, andre kniber alt sammen i ansigtet og atter andre lyser op. I et land hvor rødstrømperne fik en stor del af opmærksomhedskagen for mere end 30 år siden, er køn gået hen og blevet til et problem. Sådan bliver det i hvert fald ofte udlagt. Og det er faktisk ærgerligt, for det viser sig nemlig gang på gang, at spændingsfeltet mellem de to køn faktisk fungerer som en decideret energikilde i samfundet. Den dag man begynder at forstå, at det er sådan det også hænger sammen, vil køn gå fra at være "nice to know" til "need to know" helt ind i organisationsmodellerne og virksomhedsregnskaberne. Og så kan man dyrke fremtidens livsform, co-creation, i endnu større grad.

DE 4 LIVSFORMER – KØN©

 Emilia van Hauen

Co-creation handler om, at man skaber sammen, i stedet for blot at arbejde sammen. Forskellen? At alle i co-creation er alle med til at skabe både visionen, formen og indholdet, mens samarbejde mere er karakteriseret som evnen til at støtte op om og arbejde sig igennem en overordnet idé, som de ledende i gruppen har. I det følgende vil jeg præsentere baggrunden for den kønsmæssige skævhed, ved at introducere en matrix, som har to akser, der igen ligger til grund for fire livsformer, som hver især tegner et billede af vores tid. Og den vil præsentere eksempler på mænd og kvinder, der symboliserer de forskellige livsformer – hvorefter jeg vil afrunde med nogle eksempler på, hvordan et møde mellem de to køn kan skabe succesrige og banebrydende virksomheder i en ånd af co-creation.

Autonomi & fællesskab – reproduktion & produktion

Når mine sønner får en LEGO pakke, skynder de sig at bygge den efter modellen. Hvorefter de splitter den ad igen og bygger et fantasifuldt monster eller et vand-til-jord-til-luft fartøj. Når deres halvsøster er på besøg, bliver der leget lege, hvor de hver især får roller som hund, barn eller hamster, og så er der dømt socialt realityshow!

X-aksen i livsform-matrixen kalder jeg for social-aksen, og den er udspændt mellem autonomi og fællesskab. Det er her vi ser den største kønsforskel. Hvorfor?

Den korte kulturhistoriske forklaring er, at drenge opdrages til selvstændighed, mens piger opdrages til fællesskab. At det har været sådan i tusindvis af generationer skyldes, at piger genetisk er disponeret til at skulle reproducere arten. Kulturelt har det medført, at hun også skulle opdrage børnene, hvorfor kvinders fokus primært har været på det sociale og på fællesskabet. Drenge er derimod det fysisk stærke køn, der skal ud og erobre mad, territorium og afkom (gennem kvinderne) og det kræver at man dyrker sig selv og sin egen styrke, hvis man skal vinde over de andre. Altså opmuntres mænd til at dyrke deres selvstændighed i en ånd af konkurrence. Fællesskab og guruisme til kvinderne, autonomi og egofest til mændene. I 2010 lyder det dinosauragtigt, men man kan blot følge debatten om barsel til mænd, så bliver det meget tydeligt, at denne fordeling stadig eksisterer, selvom den langt fra er så entydig, som den har været.

Denne udvikling ses også, når vi bevæger os op til de to andre livsformer i matrixen, nemlig voksencool og co-creation. Det, der driver disse to livsformer, er ikke at reproducere hverken arten eller systemet, men derimod selv at være produktiv, altså skabende i sin adfærd. Det er vores tids store ideal at kunne være kreativ, og hvor man for få år siden var hip, hvis man vidste, hvordan man downloadede noget fra nettet, er din cool-faktor i dag kun intakt, hvis du inden for de sidste

24 timer har uploadet noget. Y-aksen i livsform matrixen kalder jeg derfor for driv-aksen, og det er denne akse, der i fremtiden vil dele befolkningen mest: Er du med til at genskabe det eksisterende og skaber stabilitet og tryghed, eller er du med til at drive udviklingen? Hermed de fire livsformer.

Egofester

At være egofester er at dyrke autonomien og at genskabe det eksisterende system, så stabiliteten bevares. Personlige ambitioner og behov, samt anerkendelse og status er vigtige ingredienser hos en egofester, der grundlæggende er præget af stor individualisme – og som derfor også kan lide at udfordre de eksisterende autoriteter, uden nødvendigvis at ville vælte dem. I denne livsform finder vi en overvægt af mænd.

Et glimrende eksempel på en egofester, der dyrker autonomien eksplicit, er Flemming Østergaard, måske bedre kendt som Don Ø. Han har siden 1996 været FCK's hovedperson som formand for bestyrelsen i Parken Sport og Entertainment. Han professionaliserede fodboldsporten, men måtte gå, da han blev udfordret af krisens følgevirkninger. I dag er han æresmedlem af FCK.

Direktøren for Danske Bank, Peter Straarup, er et andet godt eksempel på en egofester, som til gengæld har lidt slagside til det reproduktive. Bankbranchen har været igennem enorme omvæltninger, siden han trådte til, men han står som det stabile anker i de mange storme branchen har været i. I 1968 startede han som elev i Landmandsbanken, der senere kom til at hedde Danske Bank, og der har han stort set været siden. Det må vist kaldes stabilitet og reproduktion! At han har høje personlige ambitioner, er man dog ikke i tvivl om, og at han gerne vil være den, der har magten og bestemmer, tyder hans karriere på, og dermed kommer han til at fremstå som et eksempel på en egofester, der er med til at tegne en hel branche, og som gerne følger reglerne, så længe de giver mening for ham også.

På direktionsgangene og i bestyrelseslokalerne finder vi en overvægt af mandlige egofestere, hvis personlige drivkraft mod personlig status og ambitioner, er en attraktiv drivkraft for en virksomhed, fordi det også leverer gode resultater til virksomheden selv. Men også dette er under ændring, og snart vil vi se langt flere kvinder på disse gange også.

Guruisme

I den anden ende af spektret, med fokus på fællesskab og reproduktion, finder vi en overvægt af kvinder. Kvinder har tradition for at holde sammen på det sociale liv og stå for de mere sanselige, omsorgsmæssige sider af tilværelsen.

Et næsten karikeret eksempel på en guruist er den engelske madskribent Nigella Lawson, der på det nærmeste bliver dyrket som en gudinde, og som er kendt for ikke blot at lave god mad (læs: omsorg, liv), men i høj grad også for at være en meget sanselig, kurvet og ikke mindst udfordrende kvinde, når hun præsenterer sig selv. Hun er samtidig mor til to børn, og kommer derved til at fremstå som det ultimative kvindeideal, når det gælder fællesskab, omsorg og reproduktion, fordi hun er et levende bevis på alle tre dele. En dansk udgave med lidt mere ideologisk slag i den mentale meningsbolledej er Camilla Plum, der selv bor på en gård med dyr og børn, og som også selv dyrker sine afgrøder under økologiske omstændigheder, som hun forfægter i flere sammenhænge.

Moder Teresa (1910-1997) er et andet eksempel på en guruist, som dyrker fællesskabet og det reproduktive ved at gå ind i den katolske kirke, og etablere børnehjem i Indien. Hun er i dag helgenkåret, og bliver af mange set som en fantastisk inspiration til næstekærlighed. Det er heller ikke tilfældigt, at den offentlige sektor har en overvægt af kvinder, fordi denne sektor – til forskel fra den private – er bygget på forestillingen om fællesskab og (professionaliseret) omsorg.

Voksencool

Idealet i dag er at være en skabende, kreativ person, der bruger sig selv og sin egen originalitet til at tilbyde verden noget nyt og anderledes. Det kræver, at man på ser sig selv som magtfuld – og med det, udvisker man til dels de kønsmæssige dispositioner, fordi det at producere noget, kommer til at betyde mere, end den kulturelle rolle man er født til at genskabe. At være voksencool handler om at bruge sin egen skaberkraft til at ville gøre den der berømte forskel for andre end sig selv. Derfor er voksencool også nært knyttet til at ville tage ansvar for samfundet, men hele tiden med den personlige integritet intakt. Det er en livsform, der er i vækst, og det at være voksen i dag handler ikke længere om at være stagneret og forudsigelig, men derimod om at være dynamisk, innovativ og åben, samtidig med at man har erfaringen, overblikket og overskuddet til at handle selvstændigt. Som eksempler på voksencool har jeg valgt en mand og en kvinde, der begge kan meget af det samme, hver på deres måde.

Lars Rebien Sørensen, administrerende direktør for Novo Nordisk siden 2000, er et godt eksempel på en mandlig voksencool, Han er nyskabende bla. ved at han introducerede en ny slags åbenhed i en forskningstung medicinalbranche. På trods af en image-krise af historiske dimensioner i 2002, da NGO'er fra hele verden skød med skarpt på medicinalindustriens prissætning af AIDS-medicin på det afrikanske kontinent, endte Novo Nordisk alligevel som nummer to i Børsens

imageundersøgelse. Siden er han blevet kendt for at være en innovativ, dynamisk og visionær leder, der gennem partnerskaber og en aktiv medarbejderpolitik har skabt en meget attraktiv virksomhed. Stine Bosse er en kvindelig voksencool. Hun er koncerndirektør for TrygVesta og er en af de højest placerede kvinder i dansk erhvervsliv. Hun har formået at skabe sig en usædvanlig karriere for en kvinde med to børn, som også har villet dyrke familielivet. At hun også gerne tager et ansvar for sin omverden, udover at være leder for flere tusinde, viste sig i en lidt usædvanlig udgave, da hun i 2008 tog med fire indvandrer drenge med plettet straffeattest på pilgrimsrejse til Santiago de Compostella, og tilbød dem job bagefter i koncernen for at hjælpe dem på vej til en mere fremtidssikret tilværelse. Læs mere om det her <http://www.berlingske.dk/danmark/rejsen-mod-et-bedre-liv> (og hvis du vil vide mere om pilgrimsrejsen, kan du evt. læse min artikel om da jeg i 1999 gik i ni dage på samme rute <http://emilivanhauen.dk/artikler/debrandendefodders.html>)

Co-creation

De sidste 30 års fokus på individualisering, egofest, og på udvikling af ens identitet, guruisme, har ikke fornægtet sig: Vi er blevet skarpere på, hvad vi er gode til og har lært at arbejde med vores svagheder, så vi hele tiden udvikler os og dermed har et originalt bidrag at give til menneskeheden. Det giver os også muligheder for at indgå i nye typer af fællesskaber. Hvor traditionelle fællesskaber har været baseret på tvang og overlevelse (hvilket ses for fuld udblæsning i de såkaldte æresdrab), er moderne fællesskaber centreret omkring frivillighed, tillid, lyst og interesse. Man kalder dem for neo-tribale fællesskaber, og det står blot for nye stamme fællesskaber. Disse nye typer af fællesskaber giver det enkelte individ plads til at være sig selv, og samtidig bruge sin egen skaberkraft til fordel for en gruppe. Co-creation opstår i en neo-tribal gruppe, som har fokus på helhedens bedste, og som søger innovationen konstant. Det er altså stærke individer, der skaber sammen, og derved opnår ikke blot et større resultat, men også et resultat, der er meget inkluderende. Co-creation handler altså ikke bare om samarbejde, men om *sam-skabelse*, hvilket betyder, at alle medlemmer af fællesskabet bidrager til den kreative proces.

Co-creation er både mænd og kvinder

I en co-creation skaberproces er det en stor fordel, at begge køn er repræsenteret, da det giver løsningen et lagt bredere udsyn, og de to eksempler jeg har med her viser, hvorfor et møde mellem de to køn kan give innovation.

Noir Illuminati II er en dansk high-fashion virksomhed, der blev startet af Annelise Ryberg og Peter Ingwersen. De laver eksklusivt modetøj baseret på CSR (social ansvarlighed) og fair-trade, og er bla. involveret i et projekt med bomuldsbønder i Uganda, som de støtter til at producere noget

af verdens bedste bomuld. Da de startede deres mærke, var det helt uset, at modebranchen overhovedet tænkte i de baner, men Noir formåede at blive bindeleddet mellem fattige bønder i Afrika og New Yorks catwalk. De er i dag en international succes, og deres tøj er en eftertragtet vare blandt kendisser i det Københavnske. I dag er Annelise Ryberg i gang med andre projekter i bla. Afrika og Peter Ingwersen er stadig den drivende kreative kraft bag mærket. Se mere på www.noir.dk

Rice er en dansk virksomhed, der i 1998 blev startet af danske Charlotte Guéniau og hendes franske mand Phillippe – kun få måneder efter, at deres søn Max blev født. De sælger brugskunst og køkkenredskaber, som alle er produceret efter etiske regler og lever op til SA 8000 standarder, som er internationale regler for produktion under social ansvarlighed. De er i dag 35 ansatte i Danmark, har salgskontorer rundt omkring i Europa og har 70 mennesker ansat i Thailand, hvor en stor del af deres produktion foregår. Se mere her www.rice.dk

Konklusionen? Kønsforskelle er godt! Det giver basis for innovation og udviklende konflikter, og den dag vi lærer at bruge forskellene på kønnene som en evig energikilde, der kan berige vores samfund, da har vi måske endelig opnået både ægte ligestilling og ligestilling. For begge køn!

Hvilken livsform er du selv? Gå ind og test dig på www.emilivanhauen.dk